

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Στο όνομα της ανθρωπιάς.

Αμερικανική ανακουφιστική βοήθεια στην Ελλάδα, 1918-1929

Έκθεση των Αρχείων και της Γενναδείου Βιβλιοθήκης
της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα
στην Πτέρυγα Ι. Μακρυγιάννη

Επιμέλεια: Ελευθερία Δαλέζιου, Μαρία Γεωργοπούλου
και Ναταλία Βογκέικωφ- Brogan

Με τη συμπλήρωση εκατό χρόνων από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης, η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα παρουσιάζει έκθεση που αναδεικνύει ένα μνημειώδες ανθρωπιστικό εγχείρημα χαραγμένο στη μνήμη της ιστορίας: την αρωγή που προσέφεραν οι Η.Π.Α. στην Ελλάδα από το 1918 έως το 1929.

Η έκθεση, σε επιμέλεια των Ελευθερίας Δαλέζιου, Μαρίας Γεωργοπούλου και Ναταλίας Βογκέικωφ- Brogan, φέρνει στο φως τις άοκνες προσπάθειες πολιτικών, ηγετών φιλανθρωπικών οργανώσεων, εκπαιδευτικών αλλά και αφοσιωμένων εθελοντών. Υποκινούμενοι από μια αίσθηση καθήκοντος, με ρίζες στις χριστιανικές, πατριωτικές ή και προσωπικές τους πεποιθήσεις, έπαιξαν στο σύνολό τους καθοριστικό ρόλο στην ανασυγκρότηση της Ελλάδας ως έναν πιο ανεκτό και βιώσιμο τόπο μετά το 1922.

Η έκθεση, σχεδιασμένη σκηνογραφικά από την ομάδα της Μικρής Άρκτου (Βιβή Γερολυμάτου και Ανδρέα Γεωργιάδη) αναδεικνύει επιστολές, επίσημα έγγραφα, σπάνιες εκδόσεις, φωτογραφίες, αντικείμενα, αφίσες, εφημερίδες, ταινίες μικρού μήκους και χειροτεχνήματα. Οι θησαυροί αυτοί, που προέρχονται από τις πλούσιες συλλογές της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, αλλά και από διάφορα ιδρύματα, παρουσιάζονται εδώ για πρώτη φορά, υφαίνοντας μια συναρπαστική αφήγηση με ιδιαίτερη σημασία, χωρισμένη σε έξι μεγάλες ενότητες.

Ο τεράστιος αντίκτυπος των εκτοπισμένων προσφύγων που είχε σαν αποτέλεσμα η Σύμβαση Ανταλλαγής Πληθυσμών το 1923 κινητοποίησε τη γενναιοδωρία πολλών έγκριτων αμερικανικών ανθρωπιστικών φορέων, όπως ο Αμερικανικός Ερυθρός Σταυρός, η 'Περίθαλψις Εγγύς Ανατολής' (Near East Relief), τα 'Νοσοκομεία των

Αμερικανίδων κυριών' (American Women's Hospitals) και η Χριστιανική Αδελφότητα Νέων (Young Men's Christian Association), που συσπειρώθηκαν για να προσφέρουν πολύτιμη βοήθεια έκτακτης ανάγκης σε ορφανά και πρόσφυγες.

Οι φορείς αυτοί, σε συνεργασία με τους 'Αμερικανούς Φίλους της Ελλάδος', την Επιτροπή Αρωγής του Αμερικανικού Κολλεγιακού Ινστιτούτου και τις 'Βιοτεχνίες Εγγύς Ανατολής' (Near East Industries), δημιούργησαν με ευρηματικό τρόπο υποδομές για επαγγελματική απασχόληση, βασική εκπαίδευση αλλά και ψυχική και σωματική υγειονομική περίθαλψη. Οι πολύπλευρες αυτές πρωτοβουλίες τόνωσαν τους πρόσφυγες, ιδιαίτερα τις γυναίκες, παρέχοντάς τους μέσα και πόρους για να γίνουν αυτάρκεις, οπλίζοντάς τους με σθένος και τη δυνατότητα να δώσουν νέα πνοή στη ζωή τους.

Η κατασκευή του φράγματος του Μαραθώνα και η αποξήρανση της κοιλάδας του Στρυμόνα και της Δράμας που ανατέθηκαν σε αμερικανικές επιχειρήσεις αποτέλεσαν έργα-ορόσημα που μεταμόρφωσαν τις υποδομές στην Ελλάδα. Εκτός από τις ευκαιρίες απασχόλησης που πρόσφεραν σε ευάλωτους πρόσφυγες, βελτίωσαν επίσης την ποιότητα της ζωής τους, εξαλείφοντας τη μαστιγα της ελονοσίας και άλλων ασθενειών. Η διαχρονική επιρροή των αμερικανικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, που λειτούργησαν από εκείνη την εποχή στην Αθήνα (Junior College for Girls, σήμερα Αμερικανικό Κολλέγιο της Ελλάδος) και τη Θεσσαλονίκη (Αμερικανική Γεωργική Σχολή και Κολλέγιο Ανατόλια), έχει διαμορφώσει την ελληνική κοινωνία εδώ και γενεές, μυνώντας τους μαθητές στις αρχές της σφαιρικής μόρφωσης που πρεσβεύει το αμερικανικό εκπαιδευτικό μοντέλο, καθώς και σε ένα ισχυρό εργασιακό ήθος.

Οι Έλληνες Οθωμανοί υπήκοοι που μετοίκησαν στις Ηνωμένες Πολιτείες διαδραμάτισαν, επίσης, ένα ρόλο ζωτικής σημασίας, συνεισφέροντας στις προσπάθειες ανθρωπιστικής βοήθειας για τους συμπατριώτες τους που έμειναν πίσω στην Ελλάδα, ενώ ταυτόχρονα σφυρηλάτησαν μια ιδιαίτερη ταυτότητα στην Αμερική. Η διασπορά αυτών των προσφύγων στην Αμερική είχε μεγάλη πολιτιστική συνεισφορά, κυρίως μέσω της ευρείας διάδοσης των λαϊκών και ρεμπέτικων τραγουδιών που απηχούν τις προκλήσεις της ανταλλαγής των πληθυσμών και τον βαθύ αντίκτυπο των Ηνωμένων Πολιτειών στις ζωές των προσφύγων.

Οι Bert Hodge Hill, Edward Capps και Ιωάννης Γεννάδιος υπήρξαν σημαντικές προσωπικότητες που συνδέθηκαν με την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα και διαδραμάτισαν κρίσιμο ρόλο στην αμερικανική ανακουφιστική βοήθεια στην Ελλάδα. Ο Bert Hodge Hill διετέλεσε διευθυντής της Σχολής από το 1906 έως το 1926 και συνεισέφερε αποφασιστικά στη σφυρηλάτηση σχέσεων μεταξύ της Σχολής και ελληνικών φορέων. Ο Edward Capps, επικεφαλής της Διοικούσας Επιτροπής της Αμερικανικής Σχολής (1918–1950) χρησιμοποίησε την επιρροή του ως πρόεδρος των 'Αμερικανών Φίλων της Ελλάδος' για την παροχή αρωγής στους πρόσφυγες που ζήτησαν καταφύγιο στην Ελλάδα και την υποστήριξη εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών. Ο Ιωάννης Γεννάδιος, ένας διακεκριμένος διπλωμάτης, ο οποίος είχε ασκήσει μεγάλη πίεση για την Ελλάδα στις Ηνωμένες Πολιτείες, προσέφερε τους 26.000 τόμους της συλλογής του στη Βιβλιοθήκη της Αμερικανικής Σχολής που φέρει το όνομά του δημιουργώντας ένα σημαντικό φυτώριο για την ανάπτυξη των ελληνικών σπουδών σε διεθνές επίπεδο. Συλλογικά, οι προσπάθειές τους όχι μόνο προώθησαν τον στόχο

των κλασικών σπουδών, αλλά και έδειξαν τη δέσμευσή τους να ανακουφίσουν τα δεινά που προκλήθηκαν από τις συνέπειες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και του Ελληνοτουρκικού Πολέμου (1919-1922), αφήνοντας πίσω τους μια παρακαταθήκη συνεργασίας και συμπόνιας.

Στο πλαίσιο της έκθεσης έχουν προγραμματισθεί διαλέξεις ως εξής: στις 14 Νοεμβρίου με θέμα “Greece and the Post-1922 International Humanitarian Aid: The Untold Story” από τον Δρ. Δημήτρη Καμούζη και στις 12 Δεκεμβρίου από τους Λευτέρη Ζώρζο, Νίνα Γεωργιάδου και Ελευθερία Δαλέζιου με θέμα “The Near East Relief Orphanage of Syros”. Και οι δύο διαλέξεις θα πραγματοποιηθούν στο αμφιθέατρο Cotsen (Αναπήρων Πολέμου 9, Κολωνάκι) στις 19.00 με ελεύθερη είσοδο.

Διάρκεια έκθεσης: 17 Οκτωβρίου 2023 – 18 Φεβρουαρίου 2024

Ώρες λειτουργίας: Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή: 12:00 – 18:00

Πέμπτη: 12:00 – 20:00

Είσοδος ελεύθερη

Επικοινωνία για ομαδικές ξεναγήσεις: Μαρία Σμάλη: msmali.genn@ascsa.edu.gr

Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα

Πτέρυγα Μακρυγιάννη

Σουηδίας 61, 106 76 Κολωνάκι

www.ascsa.edu.gr

Επικοινωνία: Μαρία Τσολάκη, 697 476 7890